

4.9.2011

לכבוד  
שר הבריאות

המלצה לפי סעיף 56 לפקודת הרוקחים [נוסח חדש],  
התשמ"א-1981

בענין:

ד"ר בעז לב, המשנה למנכ"ל משרד הבריאות באמצעות באת כחו,  
עוה"ד יונתן ברג מלשכת היועצת המשפטית, משרד התובע הראשי משרד  
הבריאות, ירושלים

הקובל

נגד –

מר אייל קפל ת.ז. [REDACTED], רוקח מורשה, בעל רישיון [REDACTED]  
ע"י ב"כ עוה"ד ערן קייזמן [REDACTED]

הנקבל

גב' ליוזה בנזון [REDACTED], רוקחת מורשית, בעלת רישיון מס' [REDACTED] שמענה [REDACTED]  
ע"י ב"כ עוה"ד זהר יהלום [REDACTED]

הנקבלת

#### 1. החלטת ביניים –

ביום 11.2.2010, הגיש ד"ר בעז לב המשנה למנכ"ל משרד הבריאות, קובלנה נגד הנקבל והנקבלת (להלן – הנקבלים), על כי גילו אי יכולת יכולת וא רשלנות גסה במילוי תפקידם, כאמור בסעיף 56(א)(3) לפקודת הרוקחים [נוסח חדש], התשמ"א – 1986 (להלן – הפקודה),

נהגו בדרך שאינה הולמת את מקצוע הרוקחות, כאמור בסעיף 56(א)(1) לפקודה והנקבל גם התמיד להפר את הוראות הפקודה, כאמור בסעיף 56(א)(4) לפקודה (להלן – **הקובלנה**).

ביום 12.6.2011, ניתנה על ידינו החלטת ביניים, לפיה מצאנו כדלקמן:

1.1. **לגבי הנקבל -** כי הנקבל גילה אי יכולת ו/או רשלנות גסה במילוי תפקידו, כאמור בסעיף 56(א)(3) לפקודה, נהג בדרך שאינה הולמת את מקצוע הרוקחות, כאמור בסעיף 56(א)(1) לפקודה, באשר, לפי הודעתו, הוא רכש וניפק לציבור ביוזעין תרופות ממקור לא אמין וחשף בכך את הציבור לסיכון בריאותי, קנה סחורה והחזיק אותה בבית המרקחת כאשר היה חשד סביר שהסחורה גנובה, בניגוד להוראות סעיף 413 לחוק העונשין, תשל"ז-1997, וכן ניסה תחילה להסתיר, במהלך ביקורת, את התרופות שהגיעו לבית המרקחת ממקורות לא אמינים.

לא למותר לציין כי לא מצאנו, בתשתית העובדתית, תימוכין לטענה נוספת שנטענה, בקובלנה ולפיה הנקבל ניפק, ללא מרשם, תרופה שניפוקה מחייב מרשם (להלן – **תח"מ**) ולפיכך לא מצאנו כי יש מקום להרשיע את הנקבל בביצוע עבירת משמעת בעניין זה. לפיכך גם איננו סבורים שיש בתשתית העובדתית בסיס לטענה כי הנקבל הפר הפרה מתמדת של הוראות הפקודה, כנטען בקובלנה.

1.2. **לגבי הנקבלת -** כי הנקבלת נהגה בדרך שאינה הולמת את מקצוע הרוקחות, כאמור בסעיף 56(א)(1) לפקודה באשר, גם בהיותה רוקחת אחראית, היתה מודעת לכך שבבית המרקחת אוחסנו, במקום המיועד למכירה, תרופות שהתקבלו מלקוחות (להלן – **תרופות מיד שניה**) ובכך חשפה את הציבור לסכנה בריאותית וכן משלא פעלה על מנת למנוע את מצב הדברים החמור שנמצא במחסן בית המרקחת, במהלך הביקורת.

לא מצאנו, בתשתית העובדתית, תימוכין לטענות נוספות שנטענו, כנגד הנקבלת, בקובלנה, לפיהן: הנקבלת ניפקה תח"מ, ללא מרשם, לא הקפידה על כך שהתרופות יאוחסנו בהתאם לתנאי האחסון שנקבעו על ידי היצרן, דהיינו: כי הטמפרטורה במחסן בית המרקחת היתה גבוהה מזו שנקבעה על ידי היצרן וכי היא ניפקה תרופות שנרכשו ממי שאינו מורשה לסחור בהן, מעבר לאמור לעיל לגבי תרופות מיד שניה. לפיכך לא מצאנו כי יש מקום להרשיע את הנקבלת בביצוע עבירות משמעת בעניינים נוספים אלה.

## 2. טענות הצדדים לעניין אמצעי המשמעת -

### 2.1. – באשר לנקבל -

#### טענות הקובל:

במעשיו, פעל הנקבל בניגוד לכללים החלים עליו, מבחינה מקצועית, כרוקח.

הנקבל פגע במעשיו באמון הציבור במקצוע הרוקחות, המהווה חלק משרשרת הטיפול הרפואי. לקוח הפונה לבית מרקחת מצפה לכך שלגבי התרופה שהוא מקבל, נשמרה שרשרת האספקה הבטוחה, שהתרופה נשמרה לפי דרישות היצרן, שתוקפה לא פג ושאינה מזויפת.

הנקבל לא שיתף פעולה עם נציגי משרד הבריאות, הממונה על מתן רישיונות לעסוק במקצוע הרוקחות בהיותו אחראי לפעילות התקינה של ענף זה והאמור לפקח על הנעשה בו.

אחד התנאים למתן רישיון לרוקח, לפי סעיף 3 לפקודה הוא, כי המבקש לקבל רישיון ימציא ראיות מניחות את הדעת, בין היתר, בדבר אופיו הטוב והיותו מסוגל לעסוק ברוקחות ובעל הכשירויות שנקבעו. מעשיו של הנקבל מצביעים על כך שהתנאים האמורים לעיל, לא מתקיימים לגביו.

לפי הפסיקה, השיקול המרכזי בהליך משמעותי בתחום הרפואה, הוא שיקול ההגנה על אינטרס הציבור שמירה על רמתו וכבודו של מקצוע הרפואה ועל אמון הציבור ברופאים. עקרון זה חל גם בהקשר זה.

לאור אמצעי המשמעת שהוטלו במקרים דומים קודמים, ראוי, בנסיבות עניין זה, להתלות את רישונו של הנקבל לתקופה של חמש שנים.

#### טענות הנקבל:

עיקר ממצאי הביקורת מתייחסים לתנאים הפיזיים שנמצאו בבית המרקחת, כאשר במהלכה נמצאו תרופות לגביהן עלה חשד כי נעשה בהן שימוש קודם ואלמלא כן לא היתה מוגשת קובלנה כלל. הנקבל אמנם לא הודה מיד כי מדובר בתרופות ממקור לא אמין ואולם הוא עשה כן בתחילת הדיון שהתקיים אצל הרוקחת המחוזית למחרת.

הנקבל שיתף פעולה עם משרד הבריאות. הוא מסר למשרד הבריאות את כל התרופות שנחשדו כלא תקינות, כאשר הנקבל כלל בגדר זה, למען הסר כל ספק, גם כל תרופה שאריזתה נראתה לקויה, אף שבגדר זה מדובר בתרופות שנרכשו בהתאם לנדרש, אלא שאריזותיהן התבלו. משמע שהיקף התופעה פחות מזה העולה ממספר התרופות שהנקבל מסר למשרד הבריאות. זאת ועוד, מדובר ברכישה חד פעמית ממי שאינו ספק מורשה ולא נטען שהתרופות שנרכשו מספק כאמור, מזויפות, אלא אך שנרכשו ממקור לא ידוע.

הנקבל נטל על עצמו אחריות מלאה, ופעל בשיתוף פעולה באופן מלא עם משרד הבריאות. הוא דאג לאתר את כל הלקוחות שרכשו את התרופות המוטלות בספק ולפיכך ומשהתברר למשרד הבריאות ההיקף המוגבל של התרופות שנרכשו ממקור לא אמין, חזר בו משרד הבריאות מכוונתו לצאת בהודעה לציבור.

הנקבל לא פעל ממניעים של רוח כלכלי. מאז נערכה הביקורת, בית המרקחת נסגר ולא שב לפעול, אף שלא הוצא צו סגירה, והנקבל אף לא עובד כרוקח או כבעלים של בית מרקחת.

באשר לאמצעי המשמעת שננקטו במקרים קודמים, בשים לב לחומרת המעשים באותם מקרים ולהיקפם, לא יהא זה מוצדק להתלות את רשיונו של הנקבל, בהתאם לענישה המחמירה ביותר שננקטה כאמור. בעניינם של יתר העוסקים במקצועות הרפואה, לא נהוג להתלות רשיון לתקופה העולה על חדשים ספורים, אלא אם מדובר ברשלנות גסה ביותר, או זלזול.

מעדות הרוקחת המחוזית עלה שעוד קודם לביקורת, נערכו מספר גדול של ביקורות בבית המרקחת בהן לא נמצאו ממצאים יוצאי דופן.

הנקבל זוכה משתי עבירות משמעת שיוחסו לו בקובלנה.

בנסיבות עניין זה אין הצדקה להבחנה בין אמצעי המשמעת שלו טען ב"כ הקובל לגבי הנקבל, חמש שנות התליית רשיון, לבין זה שלו טען ב"כ הקובל, בעניינה של הנקבלת, התליית רשיון לתקופה של שנתיים, שעה שהנקבלים הורשעו בעבירות דומות.

לנקבל אין מקצוע, זולת היותו רוקח והתלית רשיונו לתקופה ממושכת, תחל אותו סופית מבחינה מקצועית.

הנקבל נשוי ולו שלושה ילדים קטינים.

בנסיבות העניין, לא יהא זה ראוי להתלות את רשיונו של הנקבל, לתקופה העולה על שנה.

הנקבל עצמו הוסיף כי, הוא הפעיל את בית המרקחת משך כעשר שנים, לשביעות רצון הלקוחות, במהלכן הוא הקדיש לעבודה בבית המרקחת שעות עבודה רבות.

סגירת בית המרקחת פגעה בנקבל מבחינה כלכלית, כאשר הוא גם בחר שלא לשוב לעבוד כרוקח, מאז הוגשה הקובלנה, כל עוד ההליך המשמעתי לא הסתיים.

הנקבל העיד כי הוא לא עובד כלל מזה עשרה חדשים והוא מתקשה בפרנסת משפחתו.

## 2.2. באשר לנקבלת –

### טענות הקובל:

אמצעי המשמעת הראוי, בנסיבות עניין זה, יהא בהתליית רשיונה של הנקבלת לעסוק ברוקחות, למשך תקופה של שנתיים לפחות. זאת לאור העונש המשמעתי שנקבע בשני מקרים קודמים (הצווים שניתנו בעניינם של הרוקחת אלונה חמאדה והרוקח סולימאן אל-צנאנאע), ולאור האמור להלן:

(א) כעולה מפסיקת בית המשפט העליון, השיקולים בקביעת העונש המשמעותי בתחום הרפואה הם, בין היתר: הסכנה הנשקפת לציבור מהישנות מעשי הרופא וכן ערכים, צרכים ואינטרסים לגיטימיים אחרים עליהם באה הענישה המשמעותית להגן, כגון: הרתעה כללית, או הצורך בשמירה על כבוד המקצוע ואמון הציבור בו.

(ב) לעניין הסכנה הנשקפת לציבור מהישנות מעשיה של הנקבלת - הנקבלת הכחישה באופן גורף את כל המיוחס לה בקובלנה ולא הביעה חרטה על מעשיה. משמע שהנקבלת לא הפנימה את הלקת והיא עשויה לחזור על אותם מעשים.

(ג) לעניין ההרתעה - העונש המשמעותי שיוטל על הנקבלת צריך שיהא בו מסר לציבור הרוקחים, שהתנהלות כגון זו של הנקבלת פסולה וראויה לגנאי וכי על רוקח לפעול בהתאם לכללים ולהנחיות המקצועיות.

(ד) לעניין השמירה על כבוד המקצוע ואמון הציבור בעוסקים ברוקחות - הנקבלת בהתנהלותה הכתימה את כבוד המקצוע. רוקח ככזה אמון על בריאות הציבור והנקבלת במעשיה עשתה את בריאות הציבור הפקר ופגעה באמון הניתן על ידו בעוסקים ברוקחות.

(ה) חומרת מעשיה הנקבלת - בקביעת הענישה המשמעותית יש לתת את הדעת לכך שלא מדובר בארוע בודד.

#### טענות הנקבלת:

ככל שיש מקום להטיל על הנקבלת אמצעי משמעת כלשהו, האמצעי הראוי בנסיבות העניין הוא, לכל היותר, נזיפה. זאת לאור האמור להלן:

(א) ספק אם ניתן לראות בנקבלת כמי שנהגה בדרך שאינה הולמת את מקצועה. זאת בהנתן שהחלטת הביניים אינה מצביעה על נורמה קונקרטית שאותה הפרה הנקבלת.

כל שנקבע בהחלטת הביניים הוא כי:

(1) הנקבלת היתה מודעת לפעילות פסולה שבוצעה באופן שיטתי על ידי אחרים בבית המרקחת, כאשר לא מודעות הנקבלת העמידה את הציבור בפני סכנה בריאותית, אלא מעשיו הפסולים של הנקבל;

(2) החלטת הביניים מייחסת לנקבלת אחריות לאי הסדר במחסן בית המרקחת, שעה שסידור המחסן היה בתחום אחריותו הישיר של הנקבל. זאת ועוד החלטת הביניים לא מצביעה על פעולה קונקרטית אשר היה על הנקבלת לנקוט, על מנת למנוע את מצב הדברים במחסן ואף אין בה התייחסות לשאלה אם היה בכוחה של הנקבלת למנוע מצב דברים זה..

(ב) הקביעות בהחלטת הביניים אינן מצדיקות נקיטת אמצעי משמעת כנגד הנקבלת.

(1) סמכות השר להטיל אמצעי משמעת כנגד רוקח הינה רק לפי קובלנה בעוד שהאשמת הנקבלת שהינה במודעות לקיומה של פעילות פסולה בבית המרקחת, לא נטענה בקובלנה המתוקנת.

(2) מעמד הנקבלת כ"רוקחת אחראית" לבדו, לא יכול שישמש בסיס להרשעה משמעותית. שתי עבירות המשמעת המיוחסות לנקבלת, מיוחסות לה רק בשל היותה ה"רוקחת האחראית" בבית המרקחת. לא נטען שהנקבלת היא היחידה שידעה על הפעילות הפסולה של הנקבל, ניתן להניח שגם אביו של הנקבל היה מודע לאותה פעילות פסולה ולמרות זאת, אבי הנקבל לא הועמד לדין משמעותי. באשר לאי הסדר במחסן, נושא זה היה באחריות הישירה של הנקבל.

(3) הטלת אמצעי משמעת על הנקבלת בשל כשל בתפקודה כרוקחת אחראית, משמעו ענישה כפולה. הממצאים העובדתיים מעידים

על כשל חמור בתפקודה של הנקבלת כרוקחת אחראית. הנקבלת כשלה בפיקוח על פעילות הנקבל, אלא שעל כך היא נענשה בחומרה ובאופן מיידי כאשר אבדה את משרתה ואת מעמדה כרוקחת אחראית, מעמד בו החזיקה הנקבלת כשלושים שנים.

(4) רוקח אחראי כפוף הן לנורמות מיוחדות הנובעות מתפקידו והן לנורמות החלות על כלל הרוקחים. הדין המשמעותי אינו קובע נורמות מיוחדות החלות על רוקח אחראי כזה, אלא אך נורמות התנהגות החלות על כלל הרוקחים ואין הוא מאפשר הענשה של רוקח אחראי בנסיבות בהן רוקח מן השורה לא היה עומד לדין.

העובדה שהנקבלת כשלה בתפקידה כרוקחת אחראית, יכולה לבסס לכל היותר צעד של ביטול מעמדה זה ואין היא יכולה לשמש בסיס לענישה משמעותית, בנסיבות בהן רוקח מן השורה לא היה מועמד לדין.

(5) בעניינה של הנקבלת מתקיימות נסיבות מקילות –

אין חולק שהפיקוח על עבודת הנקבל, כמו גם יתר עובדי בית המרקחת, נכלל בתחומי אחריותה של הנקבלת בהיותה רוקחת אחראית, אלא שלנקבלת לא היתה אפשרות מעשית לפקח על עבודת הנקבל.

יכולתה של הנקבלת להתעמת עם הנקבל ולאכוף עליו את הוראות החוק היתה מוגבלת בהנתן שהנקבל היה הבעלים של בית המרקחת והמעסיק הישיר של הנקבלת ובמיוחד כאשר הנקבל פעל בדרך עבריינית באופן שיטתי.

לרוקח אחראי שכיר, לא הוענקה סמכות ממשית ביחס למעסיקיהם, ודאי שלא כאשר אותו מעסיק גם עובד בבית המרקחת וקל וחומר כאשר המעסיק נוהג כעבריון סדרתי. בנסיבות אלה אין לרוקח האחראי הגנה מפני שרירות ליבו של המעסיק.

לרוקח אחראי, דוגמת הנקבלת, הנתקל בהתנהגות עבריינית של רוקח שהוא מעסיקו, אין דרך מעשית לאכוף את סמכותו המקצועית על המעסיק. אף התפטרות של הרוקח האחראי, בנסיבות כאמור, לא צפוי שתביא להפסקת ההתנהגות העבריינית. האמצעי היחיד העומד לרשות רוקח אחראי, בנסיבות כאמור, הוא הלשנה על המעסיק בפני הרשויות, אלא שאז הוא צפוי לפיטורין.

לפי הדין הקיים, מאז בוטל, בשנת 1993, סעיף 12 לפקודה לא נדרש עוד שבעלים של בית מרקחת יהיה רוקח מורשה. כך יכול שגם אם רשיונו של הנקבל יבוטל לצמיתות, לא יהא בכך כדי למנוע ממנו להיות בעתיד בעלים של בית מרקחת ולשמש כמעסיק של רוקח אחראי, אשר ימצא עצמו במצבה של הנקבלת. יוצא איפא שלבעלים של בית מרקחת אין תמריץ לציית להנחיות המקצועיות של הרוקח האחראי ולרוקח האחראי אין יכולת להרתיע את הבעלים מפני מעשים בלתי חוקיים.

(6) הנקבלת לא הפיקה כל טובת הנאה מהנורמות הפסולות שנהגו בבית המרקחת.

(7) עד כה לא הועמד לדין רוקח אחראי בנסיבות דומות. אף אם הנורמה המצופה מרוקח אחראי, בנסיבות אלה, הוא הלשנה לרשויות והתפטרות, נורמה כזו לא נקבעה עד כה, אין מקום כי נורמה כזו תיושם דווקא על הנקבלת, וראוי, אם בכלל, שהנקבלת תענש בצורה מתונה.

(8) הנקבלת, בעלת תואר דוקטור לרוקחות, אותו קיבלה בהצטיינות. הנקבלת עוסקת כרוקחת בישראל, מזה 33 שנים, מתוכן כ-28 שנים כרוקחת אחראית ועד כה היא לא היתה מעורבת בהליך משמעותי או מנהלי, בנוגע לתפקודה המקצועי.

הנקבלת נאלצה לעבוד כרוקחת אחראית שכירה, בשל מצוקה כספית, לאחר שבית מרקחת שהיה בבעלותה נסגר בשל הפסדים ותלותה הכספית במקום עבודתה, הקשתה עליה להתמודד עם מעסיקה.

הארועים נשוא הקובלנה, בעקבותיהם אבדה הנקבלת את מקום עבודתה ואת מעמדה כרוקחת אחראית, גרמו לנקבלת נזק עצום. לאחר 28 שנים בהם היתה הנקבלת הסמכות המקצועית העליונה בבתי המרקחת בהם עבדה, היא חזרה לעבוד תחת פיקוחם של רוקחים אחראים צעירים ממנה, בתנאי שכר ירודים מאלה שהורגלה להם.

ההליך המשמעותי עצמו, הטיל על הנקבלת מעמסה נפשית וכספית כבדה. למרות זאת, פעלה הנקבלת, בשלוש השנים שמאז הארועים נשוא הקובלנה, לשיקום הקריירה המקצועית שלה. כיום הנקבלת מועסקת כרוקחת שכירה, בשני בתי מרקחת, לשביעות רצונם המלאה של מעסיקיה ועמיתיה לעבודה, כעולה גם ממכתבי ההמלצה המצורפים לטענות הנקבלת לעניין העונש.

מאז הארועים נשוא הקובלנה, לא הועלתה כל טענה ביחס לתפקודה המקצועי של הנקבלת ואף אין חשש שהנקבלת תחזור לסורה, בהנתן שאין היא משמשת עוד כרוקחת אחראית.

לנקבלת מלאו 57 שנים, כל הגבלה על רשיונה של הנקבלת תחייב אותה להתפטר מעבודתה ולאור גילה מובן שיקשה עליה לשוּב ולהשתלב מחדש במעגל העבודה.

(9) בשונה מטענות הקובל:

(א) לא קיימת סכנה להשנות מעשי הנקבלת, בהנתן שהנקבלת הורשעה אך בעניינים הנוגעים לתפקודה כרוקחת אחראית והיא אינה משמשת עוד בתפקיד זה.

(ב) מדברים שנאמרו על יד הנקבלת, בזמן אמת, בדיון שהתקיים אצל הרוקחת המחוזית, עולה שהנקבלת הביעה חרטה על מעשיה.

(ג) לעניין השמירה על כבוד המקצוע ואמון הציבור במקצוע הרוקחות, משרד הבריאות הוא האחראי למצוקה בה נתונים רוקחים אחראים, הוא מודע לכך שהדרישה שרוקח אחראי לבדו יהא אחראי לאכיפת החוק מופרכת וענישת הנקבלת, לא תביא לפתרון הליקוי המבני ברגולציה של בתי המרקחת, אשר נחשף במקרה זה.

(ד) בנסיבות העניין אין מקום להתליית רשיון הנקבלת לעסוק ברוקחות ואין ללמוד זה, ממקרים קודמים שעליהם הסתמך ב"כ הקובל. כך למשל, באחד המקרים עליהם הסתמך ב"כ הקובל, דובר ברוקחת אחראית, שרשיונה הותלה לתקופה של 4 חדשים. זאת בנסיבות בהן אותה רוקחת היתה גם הבעלים של בית המרקחת ולפיכך לא התקשתה לאכוף את סמכותה על עובדיה, מה גם שבאותו עניין דובר בביצוע עבירות חמורות מאלה שבהן הורשעה הנקבלת, ובמי שהיתה מעורבת בעצמה בפעילות פסולה ומסוכנת.

### 3.1. לעניין אמצעי המשמעת בעניינו של הנקבל –

שעה ששקלנו מהו אמצעי המשמעת שראוי כי נמליץ בפניך, בעניינו של הנקבל נתנו את דעתנו לשני אלה:

#### (א) חומרת המעשים והשלכותיהם –

עמדנו בהחלטת הביניים על החשיבות שבקיום קפדני של הוראות הפקודה והתקנות שלפיה, ובהן ההוראות לעניין רכישת תרופות, רק ממי שהורשה לכך על פי דין ואלה החלות על אחזקה וניפוק של תרופות לצרכן, אשר נועדו למניעת פגיעה בבריאות הציבור.

לא ניתן להמעיט בחשיבות השמירה הקפדנית על כל אחת מההוראות החלות על רכישת תרופות רק ממי שהורשה לכך על פי דין, כמו גם על אחזקה ומכירה של תרופות לצרכן, המיועדות בראש ובראשונה למנוע מכירה של מה שנחזה להיות תרופה אך בפועל עשויה להביא לנזק, בין אם בשל כך שאינה מה שנחזתה להיות ובין אם משום שאוחסנה בתנאים לא נאותים.

הנקבל רכש תכשירים, ממי שאינו מורשה לשמש כספק של תרופות, ובנסיבות העניין גם סביר היה לחשוד שבסחורה גנובה מדובר, והעמידם למכירה בבית המרקחת, תוך שהוא פועל על המנת להסתיר זאת מעיני הרוקחים האחרים שעבדו במקום והוא אף ניפק תרופות כאמור. זאת בניגוד להוראות הדין ולהנחיות מפורשות של משרד הבריאות. רוקח הפועל כאמור, שעה שהוא גם הבעלים של בית המרקחת, חושף בהכרח את הציבור לסיכונים בריאותיים, משאין לדעת מה מקורן של התרופות, מהי תחולתן ובאילו תנאים הן אוחסנו, קודם שהגיעו לידי.

בידי רוקח הופקדה השמירה על הכללים החלים על רכישת, אחסנה וניפוק תרופות, באשר בתפקידו הוא משמש כחוליה משמעותית בשרשרת הטיפול הרפואי. לקוח הפונה לבית המרקחת, שם מבטחו ברוקח, שהתכשיר שיינתן מידיו הוא זה שיועד לו ולצרכיו וכי לא דבקו בו סיכונים העשויים לנבוע מכך שאינו מכיל את מה שהוא אמור להכיל, או משום שנפגם, שעה שהוחזק בתנאים לא נאותים. זאת גם בהנתן, שרוקח ככזה, מדע להשלכות החמורות העשויות להיות לשימוש בתכשיר שלא הגיע ממקור אמין ומורשה.

לזאת יש להוסיף שהנקבל ניסה תחילה להסתיר, מעיני נציגי משרד הבריאות, את העובדה שבבית המרקחת מצויים תכשירים שנרכשו ממקור לא אמין. בידי משרד הבריאות הופקדה השמירה והפיקוח על הבטחת אספקה תקינה של תרופות. התנהלות כגון זו של הנקבל, שהורשה על ידי משרד הבריאות לשמש כרוקח ולקיים בית מרקחת, מהווה הפרה של האמון שניתן בו והיא עשויה להכשיל את מי שהופקדו על נושא חשוב זה, במילוי תפקידם.

ראוי לציין בהקשר זה, את העולה מעדות הרוקחת המחוזית לפיהם, למרות נסיונה הרב, לא זכור לה מקרה שבו נמצאו, בקנה מידה כה גדול, תרופות ממקור לא ראוי, גם בהנתן שלא ניתן היה לאמוד את מהות התרופות שהיו מונחות על רצפת המחסן.

לא למותר לציין, כי בשונה מטענת ב"כ הנקבל, נמצא כי הנקבל עבר עבירות משמעת חמורות מאלה שעברה הנקבלת.

#### (ב) שיקולים לקולא –

אף שכאמור, הנקבל ניסה תחילה להסתיר את התרופות שנרכשו ממקור לא אמין, למדנו, גם מדברי עובדות משרד הבריאות שהעידו בפנינו, כי הנקבל שיתף פעולה עם משרד הבריאות ועשה כל שבידיו על מנת לתקן את המעוות ולמנוע כל נזק. הנקבל חשף, גם אם לא בתחילה, כל תכשיר שהיה בבית המרקחת אשר יכול שהגיע ממקור לא אמין או שנראה על פניו כפגום ויכול שהגיע לידי כתרופה מיד שניה, הוא פנה ללקוחות שרכשו תרופות שנרכשו כאמור ודאג להחליפן.

מעדות הנקבל עלה בברור שהוא מודע לחומרת מעשיו וכי הוא מכה על חטא. בעדותו, בהתייחס לתרופות שרכש מרוכל, אמר הנקבל: "זמן קצר לפני הביקורת היה, עשיתי מעשה באמת איום ונורא, בלי מרכאות".

ככלל עדות הנקבל נשמעה כנה ומהימנה, הוא נטל על עצמו אחריות מלאה לכל הליקויים שנמצאו בבית המרקחת ובהגינות רבה גם ציין שהנקבלת לא יכולה היתה לדעת על כך שהוא רכש תרופות מרוכל. נאמנים עלינו דברי הנקבל, כי לעניין רכישת התרופות ממי שאינו סוכן מוכר ומורשה (הרוכל), מדובר במקרה אחד בלבד שבו חטא ורכש תרופות בדרך זו.

עוד ראוי לציין שניכר בנקבל שהוא חש כמי שעולמו חרב עליו. מדבריו עלה שהוא וכל צוות העובדים, עבדו ימים ולילות על מנת לתקן את כל הליקויים שהתגלו בביקורת ולאחר כל תרופה חשודה, בתקווה לאפשר את פתיחת בית המרקחת מוקדם ככל האפשר, שעה שלקוחות התדפקו על דלתות בית המרקחת ובבית המרקחת היה מלאי גדול מאוד של תרופות שנרכשו תמורת סכום נכבד. בסופו של דבר, הנקבל סגר את בית המרקחת, אף שלא הוצא צו לסגירתו ואף חדל מלשמש כרוקח משסבר שלא ראוי לעשות כן, כל עוד ההליך המשמעתי מרחף על ראשו.

עוד ראוי לתת את הדעת לכך, שהקובלנה ייחסה לנקבל עבירות משמעת נוספות, אשר בסופו של עניין, לא נמצא להן תימוכין בחומר הראיות.

### **המלצת הוועדה לגבי הנקבל -**

לאור כל האמור לעיל, לרבות העובדה שהנקבל אינו עובד למעשה כרוקח מאז שנת 2009, אנו ממליצים בפניך להתלות את רשיון הרוקח של הנקבל לתקופה של שנתיים, שתחילתן ביום מתן החלטתך בדבר העונש המשמעתי שיוטל על הנקבל.

בשולי הדברים, אנו מוצאים לנכון לציין, כי אף שעניין זה נתון לסמכותו של המנהל הכללי של משרד הבריאות (כך לפי סעיף 10 לפקודה), וממילא אין הוא בגדר עניינה של הקובלנה, אנו סבורים כי לאור חומרת הדברים, ראוי להמתין מספר שנים, קודם שתבחן האפשרות לתת לנקבל אישור לשמש כרוקח אחראי.

## **3.2. לעניין אמצעי המשמעת בעניינה של הנקבלת -**

### **3.2.1. נתייחס תחילה לטענות ב"כ הנקבלת, אשר לדעתנו דינן להדחות.**

#### **3.2.1.1. טענות לעניין תחולת הדין המשמעתי שלפי הפקודה, על תפקוד הנקבלת כרוקחת אחראית -**

(א) ב"כ הנקבלת טען כאמור, כי ספק אם ניתן לראות בנקבלת כמי שנהגה בדרך שאינה הולמת את מקצועה, בהנתן שהחלטת הביניים אינה מצביעה על נורמה קונקרטית שאותה הפרה הנקבלת, אלא אך קובעת כי הנקבלת היתה מודעת לקיומן של תרופות "יד שניה" במקום המיועד למכירה וכי לעניין מצב הדברים במחסן, החלטת הביניים לא מצביעה על פעולה קונקרטית אשר היה על הנקבלת לנקוט ואף אין בה התייחסות לשאלה אם היה בכוחה של הנקבלת למנוע מצב דברים זה..

טענה זו דינה להדחות ודי אם נזכיר, בהקשר זה, את שנאמר בהחלטת הביניים, בשני ההקשרים שבהם נמצא כי הנקבלת עברה עבירת משמעת.

בקשר לתרופות מ"יד שניה", הגענו למסקנה כי הנקבלת היתה מודעת לכך שבמקום המיועד למכירה לציבור אוחסנו תרופות כאמור וכי משהנקבלת לא פעלה על מנת למנוע מצב דברים זה, היא חשפה את הציבור לסכנה בריאותית.

לעניין זה נאמר, בין היתר, בהחלטת הביניים, כדלקמן:



"רוקח ככזה, מודע לכך שניפוק תרופות מסוג זה, אסור וכי הוא כרוך בסיכון לבריאות הלקוח, משאין לדעת מה מקורה של התרופה ובאילו תנאים אוחסנה. אין זה סביר שרוקח הנחקל בתרופות מסין זה, יתעלם מכך ווראי שכך כאשר מדובר בכמות גדולה, המעידה על התנהלות לא תקינה של בית המרקחת וזאת גם שעה שבהנחיות משרד הבריאות, שאף רוענו בחזק שהופץ לבתי המרקחת, הובהר שחל איסור מוחלט על בית מרקחת לקבל בחזרה תרופה שנופקה ללקוח וכן אזהרה כי תרופה הנרכשת ממקור שאינו מורשה, עלולה להיות פגומה.

חמור מכך הוא כאשר מדובר ברוקח אחראי כנקבלת, שבהיותה רוקחת אחראית בבית המרקחת, היא אחראית, בראש ובראשונה לניהול המקצועי התקין של בית המרקחת. וגם אם, כמעט ב"כ הנקבלת, קיים ספק לגבי תחומי אחריותו של רוקח אחראי, אין כל משמעות לקיומו של רוקח אחראי, אם תרופות שאריות נראית על פניהן כפגומות, מאוחסנות כתרופות המיועדות להנפקה. אחסון כאמור טומן בחובו סכנה שסופן, של התרופות מיד שניה, שיגיעו לידי לקוח, גם אם בהיסת הרעת, בין אם על ידי הרוקח האחראי עצמו, או רוקח אחר העובד בבית המרקחת שהוא האחראי לו. והרי, על מנת למנוע תקלות מסוג זה, מותנה הרשיון לבית המרקחת, בקיומו של רוקח אחראי.

להבנתנו בקרה שוטפת על התרופות המיועדות למכירה, כמותן, איכותן ותוקפן, עומדות במקום ראשון במעלה בתפקידו של רוקח אחראי ובאחריות המוטלת עליו והתעלמות מהמצאותן של תרופות כאמור, משמעה זלזול בציבור הלקוחות וחשיפתו לסכנה בדיאותית. זאת, מעבר לאיסור החל על ניפוק תרופות כאמור, בהנחת שאין לדעת מה מקורן ובאילו תנאים אוחסנו, קורם שהגיעו לבית המרקחת.

בקשר למצב הדברים במחסן בית המרקחת נאמר, בין היתר, בהחלטת הביניים, כדלקמן:

"הנקבל אמנם העיר, שבכעל העסק הוא זה שהיה אחראי לסידור המחסן, אלא שאף לרבריו, גם הנקבלת נהגה לעסוק בעניין זה וכי היא זו שראגה להנחות את עובדי בית המרקחת כיצד יש לסדר את התרופות במחסן.

בכל מקרה, אף אם הנקבל ראה עצמו אחראי לאחסון התרופות במחסן, האחריות לאחסון תקין של התרופות, גם בהתאם להוראות תקנות ניהול בתי מרקחת, מוטלת כהבדת, על מי שאחראי לניהול המקצועי של בית המרקחת בלומר: הרוקח האחראי. אין בכך כדי לאמר כי הרוקח האחראי אמור לסדר את התרופות במקום הראוי בעצמו ואף אם נכמען על ידי ב"כ הנקבלת לא ניתן להטיל על רוקח אחראי אחריות מוחלטת לכל ליקוי בתפקוד בית המרקחת, לא יעלה על הדעת שרוקח אחראי ישלים עם מצב דברים כה חמור, כפי שנמצא במחסן בית המרקחת במהלך הביקורת, גם אם כמצב זמני, לצורך עשיית סדר, כפי שהעיר הנקבל, לא למותר לציין, שהנקבלת לא טענה כי נקסה בצער בלשהו על מנת למנוע מצב דברים זה.

העולה מן האמור הוא שהנקבלת לא הקפידה על כללי המקצוע בתפקודה כרוקחת אחראית של בית המרקחת."

ב"כ הנקבלת טען כי הקביעות בהחלטת הביניים אינן מצדיקות נקיטת אמצעי משמעת כנגד הנקבלת -

(ב)

(1) ב"כ הנקבלת טען כי בקובלנה המתקונת לא נטען שהנקבלת היתה מודעת לקיומה של פעילות פסולה בבית המרקחת וכי לפיכך אין השר מוסמך להטיל עליה אמצעי משמעת, בקשר לתרופות מיד שניה שאוחסנו במקום המיועד למכירה לציבור.

לעניין זה מתייחס סעיף 12 בקובלנה, שם נטען, בין היתר, כי "במגירת התרופות בחדר קבלת הקהל

נמצאו אריזות שעל פניו נראו משומשות/פגומות",  
זאת מעבר לאמור בסעיף 18 לקובלנה.

לא למותר לציין גם שבתגובת הנקבלת לנטען  
בקובלנה, הודתה הנקבלת כי בבית המרקחת "היו  
דברים לא תקינים".

ואולם מעבר לכך, טענות הנקבלת לעניין ההרשעה,  
לא מותירות מקום לספק כי היא היתה מודעת  
היטב לכך שעניין התרופות מיד שניה, היווה חלק  
מהטענות שהועלו כנגדה בקובלנה. ראה לעניין זה  
האמור בעמודים 25 ו- 26 להחלטת הביניים.

(2) עוד טוען ב"כ הנקבלת כי מעמדה של הנקבלת  
כ"רוקחת אחראית" לבדו, לא יכול שישמש כבסיס  
להרשעה משמעתית.

זאת בהנתן שאביו של הנקבל, שאף הוא היה מודע  
לפעילות הפסולה בבית המרקחת, לא הועמד לדין  
משמעתי ובהנתן שמצב הדברים במחסן, היה  
באחריותו הישירה של הנקבל.

נושאים אלו נדונו והוכרעו בהחלטת הביניים  
ולפיכך אין לדעתנו מקום לשוב ולדון בהן בהקשר  
זה.

(3) טוען ב"כ הנקבלת כי הטלת אמצעי משמעת על  
הנקבלת בשל כשל בתפקודה כרוקחת אחראית,  
משמעו ענישה כפולה, שכן היא אבדה את משרתה  
ואת מעמדה כרוקחת אחראית, בעקבות האירועים  
נשוא הקובלנה וכי העובדה שהנקבלת כשלה  
בתפקודה כרוקחת אחראית כשלעצמה, אינה  
יכולה לשמש בסיס לענישה משמעתית.

אכן רוקח אחראי נדרש לאישור נפרד ונוסף על  
הרשיון לפעול כרוקח ואולם אין בכך כדי לומר  
שבמסגרת תפקיד זה, הוא אינו פועל כרוקח.  
האישור לכהן כרוקח אחראי בבית מרקחת, לא  
נכפה על רוקח, אלא ניתן לו לבקשתו. רוקח  
המבקש אישור לכהן כרוקח אחראי בבית מרקחת,  
נוטל על עצמו אחריות מקצועית נוספת, על זו  
שהוא נושא בה בהיותו רוקח. לא מקרה הוא  
שהאחריות לניהול המקצועי של בית המרקחת לא  
הוטלה על הבעלים של בית המרקחת ככזה, כי אם  
על מי שניתן לו אישור לכהן כרוקח האחראי, אשר  
לפי הוראות סעיף 1 שבפקודה, צריך שיהיה רוקח  
מורשה ומנוסה, אשר ככזה מודע היטב לסכנות  
הטמונות בהפרת הכללים החלים על ההתנהלות  
המקצועית בבית המרקחת. העולה מהוראות  
החוק הוא כי, אף בגדרי הניהול המקצועי של בית  
המרקחת, פועל הרוקח האחראי כמי שניתן לו  
רשיון לעסוק ברוקחות ומשכך הוא כפוף, גם  
בהקשר זה, לדין המשמעתי החל על רוקח ככזה.

מסקנה אחרת אינה מתיישבת עם הוראות החוק  
המתייחסות לתפקיד הרוקח האחראי או עם  
מטרת מינויו. רוקח אחראי יכול שיהיה, לפי  
הוראות הפקודה, רק מי שהוא רוקח מורשה  
וככזה, חלות על הרוקח האחראי הוראות הדין  
החלות על העיסוק ברוקחות, בכל תחומי פעילותו  
המקצועית.

על מטרת מינויו של רוקח אחראי לבית מרקחת, בשמירה על רמתו המקצועית ובשמירה על אנטרס הציבור, עמד בית המשפט העליון, אגב דיון, בעניין אחר, בבג"צ 9596/02 פיצוי נמרץ נ' לשכת עורכי הדין, באומרו: "דווקא ע"י החיוב להעסיק רוקח שכיר מבטיח המחוקק כי הבעלים הלא-רוקח יפעיל את שירותי הרוקחות בדרך מקצועית. שוב לפנינו דוגמא בה המחוקק מאפשר חופש נרחב לעיסוק לתחרות ולעסקים, ובלבד שהרמה המקצועית וענייניו של הציבור יישמרו ע"י כך שכל בית מרקחת ינוהל ע"י רוקח אחראי; על ידי סעיף 11 לפקודה, הקובע כי: "לא ימש אדם רוקח אחראי אלא לבית מרקחת אחד"; ועל ידי הסעיפים 23 ו-44, הקובעים כי רקחת תרופה תיעשה רק ע"י רוקח מורשה, ומכירתה - בהשגחת הרוקח האחראי - גם אם בית המרקחת שייך לאדם שאינו איש מקצוע."

בשונה מרוקח מן השורה, אשר יכול שאינו מעורב אלא במכירת תכשירים ללקוחות, האחריות המקצועית המוטלת על רוקח אחראי רחבה יותר, בהיותה כרוכה בהכרח, מעצם מתן האישור לשמש כרוקח אחראי, במעורבות בכל הפעילות המקצועית הנעשית בבית המרקחת. רוקח מן השורה יכול שיקיים את תפקידו בלא שיהיה מודע לכך שבבית המרקחת מצויות תרופות שנאסר להחזיקן בבית מרקחת. רוקח אחראי, שבידו הופקד הניהול המקצועי של בית מרקחת, אחראי לכך שבית המרקחת יתנהל באופן אשר ימנע את המצאן של תרופות כאמור, או בלשון אחרת: כי ההתנהלות המקצועית של בית המרקחת, הנתון לאחריותו, תהא לפי ההוראות.

יכולתו של רוקח מן השורה לקיים את ההוראות שהוא חייב לקיימן בתפקידו, מותנית בקיומו של ניהול מקצועי תקין של בית המרקחת. לא ניתן למנוע ניפוק של תכשיר שאינו ראוי לכך, בנסיבות בהן תכשיר כאמור מאוחסן במקום המיועד לתכשירים הראויים לניפוק. אחסון, זה לצד זה, של תכשירים ראויים וכאלה שאין לנפקם, כמו גם מצב דברים כפי שנמצא במחסן בית המרקחת, מהווים בהרכח מכשול בפני כל רוקח בבואו לנפק תכשיר מסוים וסופו שיביא למכירת תכשיר שאינו ראוי ולפגיעה בבריאות הציבור.

אין חולק כי האיסור על ניפוק תכשירים בניגוד לכללים, חל על רוקח ככזה ואולם תנאי לכך שכל אחד מהרוקחים שבבית מרקחת, לרבות הרוקח האחראי עצמו, לא יפר את הכללים האמורים הוא שהרוקח האחראי בבית המרקחת, ימלא את המתחייב מהאישור שניתן לו לכהן בתפקיד זה.

מהוראות הדין החלות לענייננו ובהן ההגדרה רוקח אחראי שבסעיף 1 לפקודה, כמו גם הוראות סעיפים 10 ו-11 לפקודה עולה שלא ניתן לאמץ את ההבחנה המוצעת על ידי ב"כ הנקבלת, לפיה הדין המשמעותי החל על רוקח ככזה, אינו חל בתחום האחריות המקצועית הנוספת שרוקח נטל על עצמו, בבקשו להתמנות כרוקח אחראי. גישה זו תביא לתוצאה שאין הדעת סובלת. רוקח אחראי,

אשר בבית המרקחת הנתון לאחריותו, מצויות בידיעתו תרופות "יד שניה", גורם ביודעין למצב שבו תרופה כאמור סופה שתגיע לידי לקוח, גם אם יכול שהמסירה לידי הלקוח תעשה בפועל בידי רוקח אחר.

(3) באשר לטענה בדבר ענישה כפולה –

איננו סבורים כי הטלת אמצעי משמעת, בנסיבות עניין זה, שעה שהאישור שניתן לנקבלת לכהן כרוקחת אחראית, בוטל, משמעו ענישה כפולה.

המדובר בשני עניינים שונים בתכלית. האישור שניתן לנקבלת לכהן כרוקחת אחראית בבית המרקחת, בוטל על ידי הרוקחת המחוזית, שהיא המוסמכת לתיתו. זאת משנמצא שהנקבלת לא ראויה לשאת בתואר זה לאור ליקויים החמורים שנמצאו בהתנהלות המקצועית של בית המרקחת שהופקדה בידיה.

בשונה מכך, עניינה של הקובלנה בהליך משמעתי אשר נועד לבחון, אם לאור התנהלות הנקבלת בתפקידה כרוקחת אחראית, היא עדיין ראויה לאמון שניתן בה, שעה שניתן לה הרשיון לעסוק ברוקחות, או שמא התנהלותה האמורה, אינה הולמת רוקח מורשה ככזה.

על מטרת הסנקציה המשמעטית עמד בית המשפט העליון בבג"צ 7074/93 מאיר סויסא נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד מה(2), 749 באומרו: "הדיון המשמעתי לא נועד להעניש את ה'עבריין', כי אם לקבוע, בדאש ובראשונה, אם הוא עודנו ראוי לאמון אשר רחשו לו השלטונות והציבור..." ועוד נאמר שם: "עבירת משמעת מתהווה אם עובד מדינה 'התנהג התנהגות שאינה הולמת את תפקידו בעובד המדינה או התנהג התנהגות העלולה לפגוע בתדמיתו או בשמו הטוב של שירות המדינה' (סעיף 17(ג)). מסרתן של אמות מידה מקיפות אלה התנהגות שאינה 'הולמת', או שיש בה כדי לפגוע ב'תרמית' - לשקף את התפיסות הבסיסיות המונחות ביסוד השידור הציבורי. 'מושגי מסתום' אלה מבטאים את הערכים והעקרונות אשר שוררים בשידור הציבורי. הם פרי ההשתקפות של היחסים הבסיסיים שבין הפרט לבין הרשות, ושבין האזרח לבין השידור. הם משתרעים על כל אותן פעולות אשר יפגעו באמון שהציבור נותן לעובדי השידור הציבורי".

עוד נאמר, בעש"מ 5771/01 פודלובסקי נ' נציב שירות המדינה, פ"ד נו(1), 463, 480-479 (2001): "לאמצעי המשמעת המוטלים על עובד המדינה תכלית כפולה - האחת, מניעת הפגיעה בתפקודו של השידור הציבורי ועמידה על אמון הציבור בו; השנייה, שליחת מסר מרחיק אשר ימנע מעובדים אחרים לבצע מעשים דומים".

דברים אלה מתייחסים לעובד ציבור שעבר עבירה פלילית, ואולם ראויים הם גם בהקשר זה.

בהקשר זה ראוי להזכיר, כי לאור התכלית השונה של הדין הפלילי מזו של הדין המשמעתי יכול, שבגין אותו מעשה, יגזר על עובד ציבור עונש במסגרת הליך פלילי ובמקביל ינקט כנגדו אמצעי משמעת. כך גם יכול שאותו מעשה, יהא כפוף ליותר מדין משמעתי אחד. כך יהא למשל בנסיבות בהן רוקח שהוא עובד מדינה, מבצע מעשה

המהווה, עבירת משמעת הן כמשמעה לפי הפקודה והן כמשמעה בחוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג-1963.

העולה בסיכום מהאמור לעיל הוא כי יש לדחות את טענות ב"כ הנקבלת לעניין תחולת הדין המשמעי שלפי הפקודה, על תפקידה כרוקחת אחראית.

### 3.2.1.2. טענות נוספות שהועלו על ידי ב"כ הנקבלת -

ב"כ הנקבלת טען כי, בגדר השיקולים בקביעת אמצעי המשמעת, יש לתת את הדעת לכך שהנקבלת היתה אך עובדת שכירה בבית המרקחת, כאשר הנקבל, שהיה הבעלים של בית המרקחת גם עבד בו. זאת לטענתו, משרוקח אחראי שכיר, נעדר סמכות או אפשרות מעשית לכפות על מעסיקו לקיים את הוראות החוק, מה גם שבמקרה זה, מדובר במעסיק אשר הפר באופן שיטתי את ההוראות האמורות.

איננו סבורים כי יש בטענה זו משום שיקול לקולא בקביעת אמצעי המשמעת הראוי בנסיבות העניין. הנקבלת צברה נסיון רב בעבודה כרוקחת אחראית שכירה בבית מרקחת אחרים, קודם שבקשה להתמנות כרוקחת אחראית בבית המרקחת והיא נשאה בתואר, הרוקחת האחראית של בית המרקחת, תקופה לא מבוטלת של כארבע שנים, שעה שכאמור לא נטען שהנקבלת נקטה באמצעים כלשהם אל מנת למנוע את הליקויים וממילא לא הוכח אלו אמצעים ננקטו על ידה לשם כך.

עוד טען ב"כ הנקבלת, כי אין לומר שהתנהלות הנקבלת פגעה בכבוד מקצוע הרוקחות ובאמון הציבור. זאת לטענתו, הואיל ומשרד הבריאות הוא האחראי למצוקה בה נתונים רוקחים אחראים, הוא מודע לכך שהדרישה כי רוקח אחראי לבדו יהא אחראי לאכיפת החוק, מופרכת וכי ענישת הנקבלת לא תביא לפתרון הליקוי המבני ברגולציה של בתי המרקחת.

דעתנו שונה. איננו סבורים כי הטלת האחריות לניהול המקצועי של בית מרקחת על איש מקצוע מנוסה, גם אם אינו הבעלים של העסק, מופרכת או מעידה על ליקוי מבני. כך הוא כאשר מדובר ברוקח העובד כשכיר בגוף ציבורי, כגון: קופת חולים או בית חולים וכך הוא כאשר מדובר ברוקח המועסק בבית מרקחת המצוי בבעלות פרטית. אין חולק שהטלת מרות מקצועית, על הבעלים של בית מרקחת שהוא מעסיקו של הרוקח האחראי, עשויה להיות כרוכה בקושי ואף עשויה לפגוע בפרנסתו. ואולם ההחלטה לשאת באחריות להתנהלות המקצועית של בית מרקחת, נתונה בידיו של רוקח המבקש להתמנות לתפקיד הרוקח האחראי. לא כל רוקח, מנוסה ככל שיהיה, מתאים לשאת באחריות כאמור, או מעוניין ליטול על עצמו אחריות זו. זאת ועוד, טענה זו כמות כטענה שעובד שכיר, ובכלל זה רוקח שכיר, רשאי להפר את הוראות הדין, הואיל ופעל לפי הוראה שקיבל ממעסיקו.

בכל מקרה, אף אילו היה ממש בטענת ב"כ הנקבלת, אין בכך כדי להקהות מכך שהתנהלותה של הנקבלת, אשר בחרה לשאת בתואר רוקח אחראי, בידיעה שבבית המרקחת מופרות הוראות הדין, פגעה בהכרח באמון הציבור ובכבוד מקצוע הרוקחות.

כך גם איננו סבורים כי בטענת הנקבלת, כאילו היא לא הפיקה טובת הנאה מהנורמות הפסולות שנהגו בבית המרקחת, יש משום שיקול לקולא, בקביעת אמצעי המשמעת. אמנם לא מדובר, בעניין זה, במי שהפיקה טובת הנאה ישירה מעצם ההתנהלות הלקויה של בית המרקחת. ואולם, הנקבלת עצמה טוענת כי העובדה שניטל ממנה התואר רוקח אחראי, מהווה

מבחינתה פגיעה קשה. אין זאת אלא, שהנקבלת הפיקה טובת הנאה, בין אם כספית או אחרת, מעצם מעמדה כרוקחת אחראית, שעה שבחרה להמשיך ולשאת בתואר האמור, למרות היותה מודעת לקיומם של ליקויים חמורים בהתנהלות בית המרקחת.

ב"כ הנקבלת טען כי הנקבלת הביעה חרטה על מעשיה. זאת בהסתמך על דברים שנאמרו על ידה בדיון שהתקיים, בעקבות הביקורת, אצל הרוקחת המחוזית, כדלקמן: "אני מבינה שעשיתי טעות שלא הוצאתי לבלאי את התרופות האלה ברגע שראיתי שהם לא תקינות".

איננו סבורים שדברים אלה יכולים ללמד על כך שהנקבלת אכן מכה על חטא, או הפיקה את הלקח. זאת ועוד, הנקבלת בחרה שלא להעיד בהליך זה ולפיכך גם לא שמענו מפייה על עמדתה בעניין זה.

ב"כ הנקבלת הוסיף וטען כי לא קיים חשש מהשנות מעשי הנקבלת, משמעמדה כרוקח אחראי בוטל והרשעתה מתייחסת אך לפעילותה כרוקחת אחראית.

ספק אם כך, שהרי הרשעת הנקבלת מבוססת על כך שהתנהלותה כרוקחת אחראית, אינה מתיישבת עם הנדרש מרוקח מורשה כזה. זאת ועוד, גם בתפקידה, כרוקחת מן השורה, עשויה הנקבלת להדרש להתמודד עם מצבים בהם בית מרקחת שבו היא מועסקת מתנהל באופן העשוי להכשילה..

3.2.2. שעה ששקלנו מהו אמצעי המשמעת שראוי כי נמליץ בפניך, בעניינה של הנקבלת נתנו את דעתנו לאלה:

#### (א) חומרת המעשים והשלכותיהם –

בהחלטת הביניים עמדנו על החשיבות שבהקפדה על ביצוע ההוראות החלות על תחום העיסוק ברוקחות, על הסכנה הטמונה בסטייה מהוראות אלה, כמו גם על האחריות המיוחדת המוטלת על מי שמונה כרוקח אחראי האחראי לניהול המקצועי של בית המרקחת.

נוכיר על קצה המזלג, כי הרוקח האחראי, הוא מי שבידיו הופקד הניהול המקצועי של בית המרקחת והפיקוח על התנהלותו המקצועית (כך לפי הוראות סעיף 10 לפקודה), כי תקנה 2 לתקנות הרוקחים (תנאי פתיחה וניהול של בתי מרקחת וחזרי תרופות), תשמ"ב-1982 קובעת שלא יינתן רשיון לבית מרקחת, אלא בניהולו של רוקח אחראי, ולפי הוראות סעיף 23 לפקודה, מכירה וניפוק של תכשיר רפואי, יכול שיעשו אך בהשגחתו של הרוקח האחראי.

כאמור בהחלטת הביניים, מצאנו כי הנקבלת עברה עבירת משמעת בשני הקשרים: האחד – המצאן של תרופות יד שניה כתרופות המיועדות למכירה והשני – מצב הדברים החמור שנמצא במחסן בית המרקחת, כאשר על רצפת המחסן היו מוטלות בערבוביה ערבות שתי תרופות מסוגים שונים.

בשני ההקשרים מדובר בממצאים חמורים העשויים לסכן את בריאות קהל לקוחות בית המרקחת, כאשר בכל הקשור לתרופות מיד שניה, נראה על פניו שלא מדובר בארוע חד פעמי, מה גם שלא נטען שכך הוא. הנקבלת לא טענה כי פעלה על מנת למנוע ליקויים אלה, אלא אך כי היא התקשתה להטיל את מרותה על הנקבל, שהיה הבעלים של בית המרקחת ועבד בו וכי ככלל רוקח אחראי, אשר אינו בעלים של בית מרקחת, נעדר סמכות או אפשרות מעשית, לכפות על מעסיקו לקיים את ההוראות החלות על ההתנהלות המקצועית של בית מרקחת.

טענה זו של הנקבלת בעייתית על פניה. המדובר במי שלטענתה שמשנה כרוקחת אחראית במשך כ-28 שנים, מאז שנת 1980. הנקבלת מלאה תפקיד זה, בבית המרקחת משך כארבע שנים, לאחר שעבדה כרוקחת אחראית שכירה בבתי מרקחת פרטיים אחרים, משך כחמש שנים. כך היה, לאחר שהנקבלת נאלצה, בשנת 1999, לסגור בית מרקחת שהיה בבעלותה ועד שהחלה לעבוד אצל הנקבל, בשנת 2004.

חזקה על הנקבלת, לאור הנסיון שצברה בעבודה כרוקחת אחראית שכירה, כי שעה שבקשה להתמנות כרוקחת אחראית בבית המרקחת, היא היתה מודעת היטב לאחריות שנטלה על עצמה, לרבות הצורך להטיל את מרותה על מעסיקה, בכל הקשור לניהול המקצועי של בית המרקחת.

אין זאת אלא כי בשני ההקשרים בהם נמצא כי הנקבלת עברה עבירת משמעת, הנקבלת נשאה בתואר רוקח אחראי, למראית עין בלבד, כאשר, אף היא אינה מכחישה, שהתנהלות המקצועית של בית המרקחת היתה לקויה. הנקבלת יצרה מצג, כלפי משרד הבריאות ואף כלפי הציבור, כי התנהלות המקצועית של בית המרקחת, שהופקדה בידיה, תקינה, בעוד שלא כך היה בפועל.

התנהלות כאמור, אינה מתיישבת אם הנדרש מרוקח מורשה ככזה, והיא מחייבת תגובה משמעתית, שאם לא כן משמע שרוקח יכול שיטול על עצמו, למראית עין בלבד, תפקיד של רוקח אחראי, תוך הטעיה של הרשות המופקדת על הפיקוח על תחום הרוקחות ושל הציבור הנזקק לתרופות.

#### (ב) שיקולים לקולא –

מאידך מצאנו, כי בהמלצתנו לגבי אמצעי המשמעת, ראוי כי נביא בחשבון גם שיקולים אלה:

(א) הנקבלת פועלת כרוקחת, מזה כ- 33 שנים, בלא שהיתה מעורבת בהליך משמעתי או מנהלי בקשר לתפקודה המקצועי. זאת ועוד, הנקבלת זוכה להערכה על תיפקודה המקצועי בעבודתה הנוכחית כרוקחת, כעולה ממכתבי ההמלצה שהוגשו על ידה.

(ב) מאז הארועים נשוא הקובלנה חלפו כשלוש שנים.

(ג) מאז בוטל מעמדה של הנקבלת כרוקחת אחראית, שבה הנקבלת לעבוד כרוקחת מן השורה. זאת בנסיון לשקם את מעמדה המקצועי והואיל והנקבלת, שהיא בת 57, תלויה בעבודתה במקצועה, בפרנסתה, גם לאחר שבית מרקחת שהיה בבעלותה נסגר לאחר שנקלע להפסדים.

(ד) הקובלנה ייחסה לנקבלת עבירות משמעת חמורות, אשר לא נמצא להן תימוכין בחומר הראיות.

(ה) ככל הידוע לוועדה, מקרה זה הוא הראשון, בו נמצא רוקח אחראי, שאינו בעליו של בית המרקחת, אשם בביצוע עבירת משמעת, עקב התנהלותו בגדר תפקידו כרוקח אחראי בלבד.

#### המלצת הוועדה לגבי הנקבלת –

נבהיר תחילה כי איננו סבורים כי אמצעי המשמעת הראוי, בנסיבות עניין זה, יהא בהתליית רשיונה של הנקבלת וכי לא יהא זה נכון לדעתנו ללמוד, לעניין זה, מהעונש המשמעתי שהוטל בשני המקרים שאליהם הפנה ב"כ הקובל, משמדובר שם בעבירות משמעת חמורות מאלה שבצעה הנקבלת.

לאור האמור לעיל, אנו סבורים כי אמצעי המשמעת הראוי כי תנקוט בו, יהא בהתראת הנקבלת.

בשולי הדברים, כאמור לגבי הנקבל, אנו מוצאים לנכון לציין כי אנו סבורים שלאור התנהלותה של הנקבלת כרוקחת אחראיות, במקרה זה, ראוי להכתיב מספר שנים. הודם ישתבחו האפשרות לתת לה אישור לשמש כרוקחת אחראית

4. בסיום אנו מוצאים לנכון לציין כי ב"כ הנקבלת טען, בין היתר, שהנקבלות ובא כוחה נצבו בפני קושי לעמוד על נורמות הענישה המקובלות, הואיל ומשרד הבריאות אינו נוהג לפרסם החלטות המתקבלות בעקבות הליכי משמעת, באופן הנגיש לציבור..

אף אנו סבורים כי ראוי שיעשה לפרסום החלטות המתקבלות בסיומם של הליכי משמעת, באופן הנגיש לציבור, בדומה לנהוג לגבי החלטות בהליכים שלפי חוק שירות המדינה (משמעת). התשכ"ג-1963. לא למותר לציין כי במצב הדברים הקיים, בהעדר מקור אחר, נדרשים נקבלים המבקשים ללמוד על החלטות קודמות, להסתייע לצורך זה, בבא כח הקובל.



מר משה חירוני, רוקח  
נציג הסתדרות הרוקחים  
חבר הוועדה

מגיסטר ישראל פאון

יו"ר הוועדה

ערי"ז רותי הורן  
נציגת היוע"מ  
חברת הוועדה